

Zicht op het kwaad

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Preek zondag 7 november 2021
Voorganger: ds. Niels de Jong

Preek

Dienst 7 november 2021, voorganger: ds. Niels de Jong

Openbaring 6 en 7

Zicht op het kwaad

We beginnen vandaag een serie over het boek Openbaring, het laatste bijbelboek uit de bijbel en misschien ook wel het moeilijkste boek. Ik heb ooit het advies gehoord dat Openbaring een bijbelboek is waar je als dominee niet voor je 40e aan moet beginnen om erover te preken. In de bijna 10 jaar dat Noorderlicht bestaat, heb ik me daar ook aan gehouden. En dan nu wil ik er toch aan beginnen. (voor degenen die denken: o, maar waarom begin je er dan nu toch ruim voor je 40e aan? Ik snap de verwarring, maar ben toch echt 41 😊)

Misschien wel het moeilijkste boek van de bijbel – voor veel mensen wel denk ik. Als je het voor het eerste van je leven leest, dan tref je er allemaal heftige beelden. Vreemde visioenen. Symbolen en getallen waar je de betekenis niet van weet. Allerlei verwijzingen waarbij je niet weet waarnaar ze verwijzen. En als je het boek misschien wel meerdere keren hebt gelezen, kan het nog steeds een verwarrend boek blijven. Misschien ook wel omdat je allerlei theorieën hebt gelezen of van hebt gehoord, die soms wel heel fanatiek en met wel heel veel stelligheid worden gebracht.

Hoe het ook zij, niet verwonderlijk als we dus de neiging hebben om dit bijbelboek terzijde te schuiven. Maar dat is ergens ook zonde – want juist ook in een tijd als de onze, met zoveel raakvlakken met de tijd waarin het bijbelboek werd geschreven, zouden we dan de relevante boodschap van dit boek missen. Daarom hoop ik dat de preek van vandaag en de preken de komende weken je die extra hulp geven, die extra uitleg, om wel die boodschap voor vandaag de dag eruit te halen. Misschien dan goed om voordat we aan Openbaring 6 en 7 beginnen – want daar wil ik beginnen vandaag – om nog deze meer algemene opmerking te maken.

De bedoeling van Openbaring is dit: het wil zicht geven op dingen die zomaar verborgen zijn en aan het blote oog onttrokken. Openbaringen wil zicht geven op dingen die we normaliter niet zo scherp waarnemen, dingen die achter de schermen gebeuren. Het letterlijke woord voor Openbaring is apocalyps en dat betekent zoiets als 'onthullen' of 'het verborgene zichtbaar maken'. Misschien hoor je wel bij die ruim twee miljoen mensen die wekelijks naar 'the masked singer' kijkt, dan kun je misschien iets met de volgende vergelijking. Stel je voor dat je meegenomen wordt naar de opnames van een aflevering en dat je een blik krijgt achter de schermen, als je daar de masked singers ziet voorbereiden, hun pakken aandoen, hun maskers opdoen, dan weet je wie het werkelijk zijn. Zoiets doet Openbaring – het doet je achter de schermen kijken en zo onthult het dingen die je anders niet of in ieder geval veel moeilijker kunt weten.

In deze serie gaan we niet chronologisch Openbaring door. Maar we pakken steeds 1 of 2 hoofdstukken die ons zicht geven op een bepaald thema. Vandaag kijken we dan naar Openbaringen 6 en 7 en we zien daar iets dat zowel voor de eerste lezers als voor ons iets uiterst reëls is. Het kwaad. Als we ook maar een beetje om ons heen kijken in deze wereld, een beetje het nieuws volgen, een beetje de geschiedenis kennen – dan worden we geconfronteerd met dit thema.

Het zijn dingen waar jij en ik misschien liever niet mee geconfronteerd worden. Maar als jij of ik er van zouden weggijken, zouden we zijn als die patiënt die voelt/weet dat er iets ernstigs met hem mis is, maar niet wil dat er een dokter naar kijkt en een eerlijke diagnose doet. Dat wil hij niet omdat hij niet onder ogen kan zien dat ie ziek is. Maar zo natuurlijk ook de kans op herstel misloopt. Voordat je goede hoop en goede moed kunt krijgen op herstel, moet je eerst weten wat er aan de hand is en de werkelijkheid onder ogen durven zien. Dat is wat Openbaring 6 doet – het toont wat er werkelijk gaande is. Laten we dat eerst lezen.

Bijbelgedeelte I - Openbaring 6: 1 – 8

Dit gedeelte beantwoordt heel concrete vragen van de eerste lezers. Want de oorspronkelijke lezers van dit bijbelboek waren christenen in het huidige Turkije. Zij hadden volop te maken met het kwaad. Het kwaad van een Romeinse bezetter. Het kwaad van lijden, ziekte, dood. Het kwaad van afwijzing, weerstand, vervolging en verdrukking om je geloof. Dat gaf vragen. Want Jezus Christus was toch gekomen, hij was toch de verlosser, zijn koninkrijk zou toch doorbreken? En hoe kan het dan dat het zo lang duurt, dat het kwaad zo hevig is, dat ze zo moeten lijden?

En die vragen herkennen wij. Want ook wij zien het kwaad in allerlei vormen. Het kwaad van vervolging, ziekte, gewelddadige machten, honger, epidemieën, terrorisme, vluchtelingenstromen, droogte, overstromingen. Ook wij horen van kwaad achter voordeuren, in wijken, in families, in kampen. We horen van het kwaad van gewapende conflicten, van slavernij, mensenhandel. Het kwaad van systemen en structuren – het kwaad van een toeslagenaffaire – waar blijkbaar allemaal gewone mensen, ambtenaren die jouw en mijn buurman zijn, aan meegewerkt hebben, en wat ook nog steeds maar doorgaat en niet of ontzettend moeizaam of veel te laat wordt hersteld. Niet te ontkomen aan de realiteit van het kwaad.

En dat geeft ons ook vragen. Wat doet God eraan? Hoe lang nog? Waar loopt het op uit? En als Jezus regeert – en is dat niet wat in de eerste hoofdstukken van Openbaring steeds geclaimd wordt, dat Jezus regeert, overwint, boven alles uittorent – dan kun je je afvragen: als dat zo is, hoe kan het kwaad dan zo blijven bestaan?

Dit visioen van Johannes geeft daar antwoord op. Want Johannes, de schrijver van Openbaring, krijgt opeens zicht op het kwaad. Laten we proberen met hem mee te kijken.

Johannes had eerder al een boekrol gezien – volgeschreven aan beide kanten. De inhoud van die boekrol was nogal belangrijk. Daar stonden Gods plannen voor de toekomst in. Maar er is een probleem: die boekrol is verzegeld, met nota bene zeven zegels. Met van die zegels van was – je moest bevoegd zijn om die te verbreken. Jezus Christus blijkt die bevoegdheid te hebben om deze boekrol te open. En Jezus verbreekt dan die zegels 1 voor 1. En – als we nog steeds meekijken met Johannes – dan blijkt dat met iedere zegel die verbroken wordt, dat er dat iets loskomt. Het zijn verontrustende dingen. En die dingen geven ons zicht op wat er gaande is, wat er 'achter wat wij met het blote oog zien' aan de hand is.

Wat komt er dan los bij elk verbroken zegel? Die eerste vier zegels laten steeds een ruiter op een bepaalde kleur paard zien. Daarvoor moet je weten dat paarden in die tijd geen dieren voor op een manege, voor liefhebbers, geen sierpaarden, geen dieren voor mooie ritjes door een bos. Nee, het waren dieren voor de strijd. Het waren de tanks van toen. Oorlogsmateriaal. Mocht je de filmklassieker Ben Hur gezien hebben dan kun je je er wat bij voorstellen. Het gaat hier in Openbaring 6 over strijd gaat, een gewapend conflict, op leven en dood.

Openbaring 6 zegt daarmee: als je achter de schermen van de werkelijkheid kijkt, dan zie je dat er voortdurend strijd is. De wereld is conflictgebied. Die strijd is er op allerlei manieren en op allerlei plekken. Stammenstrijd. Klassenstrijd. Rassenstrijd. Godsdienstoorlogen. Politieke strijd. Strijd om vee, land, wateren, fossiele grondstoffen. De wereldgeschiedenis is een lange aaneenschakeling van strijd, van oorlogen, van veldslagen, van gewapende conflicten. En die strijd gaat door tot op de dag van vandaag. En die strijd tussen goed en kwaad is er niet alleen op grote schaal, maar ook op kleinere schaal. In gezinnen, in families, in en tussen groepen, eeuwige competitie tussen mensen, men gaat over lijken op zoveel plekken: in kantoren, in rechtbanken, in verenigingen. 'De fundamentele aard van de geschiedenis is strijd', zoals ik ergens las. Openbaring 6 geeft zicht op die strijd met die vier ruiters en paarden.

- **Het tweede zegel laat een ruiter op een rood paard zien.** Met als missie om de vrede te verdrijven. Zodat er conflict zou komen, ruzie, oorlog. Het is een rood paard, bloedig en wreed en maakt het leven ellendig en afschuwelijk.
- **Het derde zegel laat een ruiter zien op een zwart paard.** En die zorgt ervoor dat er aan de ene kant een tekort is van dingen die tot de eerste levensbehoeften horen, een enorme schaarste. En aan de andere kant is er overvloed van dingen die tot de luxe levensbehoeften horen. Enerzijds de hoge levensstandaard voor sommigen, en anderzijds het tekort, de honger voor anderen.
- **Het vierde zegel laat een ruiter zien op een vaalgeel paard.** Het paard van de dood. Het ergste kwaad.

Deze ruiters op hun paarden, zo staat er in vers 8 kregen de ruimte om dood en verderf te zaaien. Door moord en doodslag, door hongersnood, dodelijke ziekten. Maar er is meer – in het gedeelte dat we oversloegen is te lezen van het vijfde en zesde zegel. Het vijfde zegel onthult het kwaad van de vervolging/verdrukking van gelovigen. 'Zij die geslacht zijn', staat er, omwille van hun geloof gedood. En het zesde zegel onthult het kwaad van natuurrampen, wereldschokkende en ontwrichtende rampen.

Zegels 2 t/m 6 laten ons zo het kwaad zien. In al haar slechtheid. Het wordt helemaal blootgelegd. Op geen enkele manier gebagatelliseerd. Nou wordt er wel eens gezegd dat vrome mensen juist hun ogen sluiten voor wat er mis is in de wereld. Hoe dat kan weet ik niet, want de bijbel geeft er geen enkele aanleiding toe. Openbaring al helemaal niet. En daardoor kunnen christenen nooit de ogen sluiten voor de realiteit van het kwaad, ook niet in haar meest nare en wrede vormen. Het christendom heeft altijd de diepte en complexiteit van het kwaad erkend. Maar – en dit is bijzonder belangrijk – zonder er cynisch of wanhopig of angstig van te worden!

Openbaring 6 en 7 geeft ons – naast zicht op het kwaad in al zijn slechtheid; juist ook als we geconfronteerd worden met het kwaad – hoop en moed en geloof. Hoe dan? Twee dingen – waarbij ik gelijk zeg dat het eerste punt afhangt van hoe je Openbaring 6 precies interpreteert. Want de meningen zijn verdeeld over die teksten. Dat is ook niet zo verwonderlijk dat bij zo'n boek vol met beelden, symbolen en verwijzingen ook de geleerden het niet altijd eens worden. (Een beetje zoals bij de Masked Singer – daar krijgt ook iedereen precies hetzelfde te zien, maar interpreteren bv. 'geleerden' als Gerard Joling en Buddy Vedder de dingen toch wel echt heel verschillend vaak).

De eerste manier hoe Openbaringen hoop, moed en geloof geven, is als je die zeven zegels als volgt leest. Dat de zegels 2 t/m 6 het kwaad beschrijven, maar dat ze omringd worden door het 1e en 7e zegel. En dat in een getallenreeks in de bijbel zijn vaak de eerste en laatste cijfer het belangrijkste.

Om met het zevende zegel te beginnen – aan het begin van Openbaring 8 wordt er over gesproken. Als dat zegel verbroken wordt, valt er een ontzagwekkende stilte en zijn er de gebeden van de heiligen. En die gebeden werken iets uit ten goede. Die werken iets uit ten koste van het kwaad. En dan terug naar het eerste zegel. Die liet de ruiter op het witte paard zien, maar hierover worden de geleerden het dus niet eens. Aan de ene kant zijn er uitleggers die stellen dat deze ruiter samen met die andere drie een viertal vormt, die alle vier het kwaad symboliseren. Aan de andere kant zijn er uitleggers die die deze ruiter als een beeld van Jezus Christus in zien. Ikzelf neig naar die laatste – juist ook omdat in Openbaring 19 er ook een visioen is met een ruiter op een wit paard, waarvan gezegd wordt dat die een rechtvaardige strijd voert, en waarvan duidelijk is dat het Jezus Christus is.

Als dat klopt – dat die eerste ruiter ook in Openbaring 6 ook Jezus symboliseert, dan zegt dit denk ik dit: de wereld bevindt zich in een conflictsituatie en Christus staat in de eerste linie op het slagveld. Dat is wat Openbaring 6 dan onthult. De wereld bevindt zich in een conflictsituatie en Christus staat in de eerste linie op het slagveld. Iets dat je niet in kranten leest of bij nieuwsberichten hoort, als die verslag doen van strijd waar dan ook in deze wereld. Maar wat Openbaring onthult (niet alleen in Openbaring 6 overigens). Dat Christus strijd tegen het rode paard van oorlog. Hij vecht om de vrede te bewaren of te brengen. Dat Christus strijd tegen het zwarte paard van hongersnood. Hij vecht om tekorten aan te vullen, een eerlijke verdeling te krijgen. En Christus strijd tegen het valse paard van de dood. Hij vecht om genezing en gezondheid te brengen. Openbaring 6 laat ons zo een strijdende Jezus zien. Misschien kun je dat meenemen vandaag. Dat als je geconfronteerd wordt met kwaad – in welke vorm dan ook – daar is Jezus nooit ver weg, want Hij loopt daar niet van weg. Hij strijdt daar tegen. Dat geeft hoop en moed als je het kwaad in de ogen kijkt.

Laten we naar de tweede reden kijken waarom we de moed, de hoop, het geloof niet hoeven te verliezen als we het kwaad in de ogen hebben gekeken. Daarvoor moeten we nog even doorlezen na Hoofdstuk 6, want dat vormt een eenheid met Openbaring 7. De vraag aan het eind van hoofdstuk 6 – na het lezen van al dat kwaad, al die strijd. Dan is de vraag – wie komen er door die strijd heen? Wie komen hier uit?

Bijbelgedeelte II - Openbaring 7: 9 - 17

De boodschap van Openbaring 7 is dus dat er een niet te tellen massa zal zijn – die door deze strijd heen komt, die verlost wordt van het kwaad. Zij zullen niet van God te scheiden zijn door het kwaad. 'Een menigte die niemand tellen kan'. Een bemoediging voor die minderheid in het Romeinse Rijk die zo te duchten hadden. Het is niet een handjevol die er doorheen gehaald worden. Tallozen. Mensen die gelovig leven in deze wereld vol kwaad, mogen zich beschermd weten. Weer wordt er gesproken van een zegel – maar nu is het niet het zegel waarmee je een brief verzegelt. Maar nu is het een zegel als eigendomskenmerk. Zoals koningen of mensen van adel hun zegel ergens op konden zetten. Zo hebben deze mensen ook een zegel gekregen, ze horen bij Jezus. Sommige uitleggers zien dit ook als een verwijzing naar de doop. Deze ontelbare menigte – zij zullen niet ten onder gaan met het kwaad of door het kwaad, maar ze zullen er doorheen gehaald worden. Verlost.

En uit Openbaring 7 blijkt dat deze tallozen niet alleen veilig zijn, maar ook uitbundig. Ze prijzen God. Zie je trouwens vaker in de bijbel – dat er gezongen wordt, juist te midden of vlak na heftige confrontaties met het kwaad. Zo zingen Paulus en Silas in het diepe donker van hun cel. Zo zingen de Israëlieten nadat ze door de Rietzee heen waren gered van de Israëlieten, beeld van ultiem kwaad. Zo wordt hier ook gezongen, God wordt geprezen. Bv. in vers 12: 'Lof, majesteit en wijsheid, dank en eer en macht en kracht komen onze God toe, tot in eeuwigheid'. Een hemels koor. Een talloze menigte aanbidt God.

Ik moest denken aan een tekst uit Romeinen 8. Het lijden in deze tegenwoordige wereld staat in geen verhouding tot de luister die ons in de toekomst zal worden geopenbaard. Er komt zoets moois, zoets groots, zoets heerlijk – dat wordt ons in de toekomst geopenbaard, onthult, getoond. Dat staat in geen verhouding tot het lijden, het kwaad in deze tegenwoordige wereld. En nu is dat kwaad al heftig, hevig, groots, complex, slecht. Maar toch – het staat in geen verhouding tot de luister die ons in de toekomst zal worden geopenbaard. Dat is ook de hoop die Openbaring geeft. En die hoop geeft nu al moed en kracht om vol te houden. Want je hebt perspectief, het gaat ergens heen, het wordt beter.

Laten we afsluiten en conclusies te trekken. Wat voor zicht geeft Openbaring 6 en 7 op het kwaad? Eerst maar even hoe Openbaring dit *niet* beantwoordt. Namelijk door allemaal eens te verklaren waar het kwaad vandaan komt en hoe het er mee zit. Of te verklaren wie waarom met welk kwaad te maken heeft. Nee, er wordt geen enkele verklaring voor het kwaad gegeven. Het kwaad is er, dat is een gegeven.

Maar wat voor zicht op het kwaad geeft Openbaring dan wel? Drie dingen:

1. **Dat het kwaad vreselijk is, intens, groots, het vele gezichten heeft.** Het kwaad valt niet mee. Openbaring zegt misschien wel: wat betreft het kwaad, het is nog erger dan je voor waar wilt hebben. Het kwaad valt niet mee – het is erger dan je denkt.
2. **Je kunt moed en hoop wordt gestreden tegen dat kwaad.** Denk vooral niet dat Jezus Christus niets doet of een beetje zit af te wachten. Denk niet dat het kwaad maar zijn gang kan gaan, zijn onvermijdelijke loop zal hebben. Nee, Christus vecht, strijdt er tegen. Het is een lange strijd. Het kwaad is hardnekkig. Maar Jezus Christus vecht tegen al die vormen van kwaad waar we mee geconfronteerd worden.
3. **De overwinning is wel degelijk aan Jezus Christus en het rijk van God.** Hij zal verlossen al die tallozen die bij hem horen. Als gelovige gaat lijden en kwaad niet aan je deur voorbij, maar je wordt er wel doorheen gehaald. Er van verlost, bevrijdt, gered. En je zult dan zingen! Zo uitbundig. Want wat je zult zien zal zo heerlijk zijn, zo groots. Het kwaad is dan weg, uit het zicht verdwenen, voorbij, voor eens en altijd. Het verdriet dat je kende – die tranen zal God voor altijd wegvegen. Je zult als vanzelf gaan zingen.

En zo zegt Openbaring 6 en 7 – verlies de hoop niet, verlies de moed niet, verlies je geloof niet. Want het lijkt misschien wel alsof het kwaad onontkoombaar is, het uiteindelijk wint, het laatste woord zal hebben. Maar nee, een blik achter de schermen laat zien dat er ook een andere macht is, Jezus. Het lam – het lijkt misschien een kwetsbare macht. Maar vergis je niet, dat lam Jezus staat op tegen het kwaad, gaat de strijd aan en zal overwinnen. Die zal verlossen. Die maakt je zuiver, schoon. Je zult veilig zijn. En bij God.

Amen.

